

Er leger fritt vilt for mediene?

Mange leger vil ikke stille opp i mediene fordi de er redde for å bli fritt vilt etterpå. Nå vil Legeforeningen ha dialog med journalistene.

– Den såkalte kirurgisaken ved Nordlands-sykehuset har ført til at mange leger kvier seg for å stille opp, også i gladsaker. To gastrokirurger ble identifisert med navn og bilde i Avisa Nordland og beskyldt for å ha fjernet friske organer fra kreftpasienter. Bildet var tidligere brukt i en gladsak i avisen, sier leder av Nordland legeforening Stian Holmvik. Med denne saken friskt i minne samlet leger, journalister, redaktører og kommunikasjonsmedarbeidere i helsevesenet seg til debatt på seminaret «Helsejournalistikk – på helsa løs».

Hensynet til pasienten først

– Hensynet til pasienten skal alltid gå foran og veie tyngst uansett hvor hardt legen angripes i media, sa Overlegeforeningens leder Jon Helle.

– Hvordan skal vi kunne fungere sammen i gode og onde dager? Har vi respekt og forståelse for våre roller? Vi har våre egne gullstandarder. Legene har «Lov om helsepersonell» som omhandler faglig forsvarlighet og taushetsplikt. Journalister har Grunnloven om ytringsfriheten og Vær Varsom-plakaten som har kjøreregler for god presseskikk, sa Helle videre. Reidun Førde, professor i medisinsk etikk og medlem av Pressens Faglige Utvalg (PFU), sa at legers ytringsfrihet er begrenset, og slik må det være.

– Den etiske plikt til taushet og diskresjon er enda mer omfattende enn den lovpågitte, og legers rett til å ytre seg må vike mot viktigere verdier som det å verne om pasienten. Dette gjør leger sårbare, sa Førde.

Jon Wessel-Aas, advokat med stor kompetanse på medierett, ytringsfrihet og personvern, sa at taushetsplikten kompliserer tingene både for pressen og for den som blir bedt om å kommentere.

Illustrasjon Ole Johnny Hansen

Komplekse helsesaker

– Når det gjelder helsejournalister så tror jeg at uansett hvor mye kompetanse de har, så er det viktig at de får mer faglig tilgang for å kunne belyse en sak godt nok. Man må ha respekt for kompleksiteten i helsesaker, understreket Helle og la til at taushetsplikten ikke er noe leger dekker seg bak, men er svært opptatt av.

– Det er kjempeviktig at pasientene er trygge på at opplysningene de gir blir behandlet fortløpig. Det er helt avgjørende for at pasienten skal våge å komme med nok informasjon slik at legen kan stille riktig diagnose og starte riktig behandling.

De fleste leger ser på pressen som et viktig redskap for å gi informasjon og har gode erfaringer med det. Samtidig har mange en grunnleggende frykt for å bli hengt ut og ser på pressen som en risiko. Det er en tendens til at hvis det er gjort en feil, så skal en person stilles til ansvar. Det er viktig ikke å gjøre en enkeltperson til syndebukk, men heller gå på systemet, avsluttet Helle.

Kom dere ned fra pødestallen!

Generalsekretær Jahn Arne Olsen i Norsk Journalistlag var ikke nådig i sin uttalelse om legers forhold til media.

– På spørsmålet om legene er fritt vilt vil jeg svare et ubetinget nei. Legene er velformulerte mennesker, og det er helt uforståelig for meg at dere går inn i en offerrolle i forhold til media. Dere må skjerpe dere, påpekte han.

– En typisk sykehusreportasje inneholder brudd på tidsfrister, feilbehandlinger, ressursmangel, lokaliseringsdebatt og elementer av folkeopplysning. Det er sjelden leger navngis i forbindelse med feilbehandlingsaker. Sykehuset svarer som institusjon og den som svarer er langt fra den som er behandler. Legene må ta et skritt ned fra pødestallen og ta et litt mer ydmykt blick utover, påpekte Olsen.

Portåpner eller dørvakt?

Journalister sier de sliter med å få snakke med de som sitter på den informasjonen de trenger, og de mener at helseforetakenes kommunikasjonsavdelinger ofte er mer dørvakt enn portåpner.

– Vi bruker sykehusenes kommunikasjonsavdelinger til å få tak i de riktige folkene. Ofte er disse fagpersonene vanskelige

– Man må ha respekt for kompleksiteten i helsesaker, understreket Jon Helle. Foto Legeforeningen

å nå i en travel hverdag. Det har vi forståelse for, men vi opplever at det kan ta lang tid å få svar på enkle henvendelser, sa helsejournalist Hilde Marie Tvedten i Dagbladet.

– Jeg mener kommunikasjonsavdelingene bør bli flinkere til å fremheve sine eksperter. Vi snakker for lite med klinikerne og kommer derfor for lite tett på de som er behandlere. Vårt ønske er å vise frem de som er nærmest pasienten, sa hun.

– Tar vi kontakt med Politiet, så treffer vi etterforskere som er nærmest der det skjer. Det er de som uttaler seg i media. Vi opplever ofte at dette er vanskeligere på sykehusene. Det er en utfordring at informasjonen får lavere presisjonsnivå når kontakten går gjennom mange ledd og informasjonen ikke kommer direkte fra de som er tett på, sa Tvedten.

Seminaret ble arrangert av Nordland legeforening i samarbeid med Norsk overlegeforening, Helse-Nord, Norsk Redaktørforening og Norsk Journalistlag.

Lisbet T. Kongsvik

lisbet.kongsvik@legeforeningen.no
Samfunnspolitisk avdeling